

การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ : กรณีศึกษา

"มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

Painting

Graphic Arts

Music

นวลนารี ศรีวราลักษณ์

บทคัดย่อ

การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ : กรณีศึกษามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานศิลปะมวยไทย ของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติศาสตร์มวยไทยและความเป็นมาของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์เพื่อการเผยแพร่และศักยภาพของ มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยใช้การศึกษาจากเอกสาร การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และปริมาณ ใช้หลักการตีความและทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า ดร.ยอดธง เสนานันท์ เป็นบุคลากรที่สำคัญและมีบทบาทมาก ในวงการมวยไทย เป็นครูผู้ให้โดยไม่หวังแทนวิชาความรู้ช่วยเหลืองานสังคม มีผลงานและ เกียรติประวัติมากมาย รักและหวงแหนศิลปะมวยไทยยิ่งกว่าชีวิตและมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์ และเผยแพร่ศิลปะมวยไทยต่อไป เนื่องด้วยศิลปะมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติ พระมหากษัตริย์ในอดีตเรียนรู้ศิลปะมวยไทยเพื่อทำการศึกสงครามและกอบกู้เอกราช มูลนิธิ ศิษย์ยอดธงเป็นหน่วยงานหนึ่งที่เน้นการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเป็นอย่างมาก พร้อมกับทั้งมี การส่งเสริมและเผยแพร่ให้กับเด็กเยาวชน ประชาชนโดยทั่วไปและชาวต่างชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจรวมถึงให้ความสำคัญกับวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อต่างๆ ของศิลปะมวยไทย อีกด้วย สำหรับศักยภาพของมูลนิธิฯ ในด้านต่างๆ นั้น พบว่า ด้านการส่งเสริมกิจกรรมอยู่ใน ระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทย, ด้านการเดินทาง, ด้านการเผยแพร่ ศิลปะมวยไทย, ด้านสภาพแวดล้อมรอบบริเวณ, ด้านการประชาสัมพันธ์, ด้านสถานที่และใน ด้านที่มีระดับน้อยที่สุดคือ ด้านการพัฒนางานของมูลนิธิฯ เนื่องจากผู้บริหารยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารจัดการ เพราะมีการบริหารที่เป็นแบบครอบครัวจึงขาดกฎระเบียบ และไม่มีการจัดการประชุมเป็นประจำ ทั้งนี้ภาครัฐควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมในการ พัฒนางานของมูลนิธิฯ ให้มีเจตคติใหม่ในการบริหารจัดการและจัดกิจกรรมนันทนาการ เพื่อก่อให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีและจัดทำแผนประชาสัมพันธ์ และเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อพัฒนาและสร้างศักยภาพที่สมบูรณ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทาง ศิลปวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

Abstract

Preservation and Promotion of Thai Boxing : A case study of Sityodtong International Boxing Camp in Pataya, Chonburi. There are purposes for : 1. For study Dr. Yoddhong Sananan's biography and works of Thai Boxing Art, history

of its and background of Sityodtong International Boxing Camp in Pataya, Chonburi.

2. For study the preservation for wider diffusion and potential of Sityodtong International Boxing Camp in Pataya, Chonburi that is research for qualitative and quantitative by studying from documents, compile the information by using questionnaires and interview. Then analyze qualitative and quantitative information, use interpretation principle and SWOT analysis

The results of study showed that Dr. Yodtong Senanan is the important personnel and role many things in a circle of Thai Boxing, he is a teacher who doesn't cherish the knowledge, social assistance, and there are many achievements and honors, he loves and treasures Thai Boxing more than his life, and also intend for preservation and diffusion of its, because of Thai Boxing is the national fighting art. The king in the past learned it to wage war and restore independence.

The Yodtong Foundation is the division that focuses on conservation of Thai Boxing so much, there are also supporting and diffusion for children, youths, the public and foreigners to understand, including focus on culture, tradition and belief of the art of Thai Boxing also. For the potential of the foundation in various aspects, it was found that the supporting section of the activity is the highest level, secondary level is that the preservation of Thai Boxing section, travelling section, diffusion section of the art of Thai Boxing, surroundings section, public relations section, location section, and the lowest level is that development section of foundation organization, as a result of manager is unknowledgeable in management cause of it's managed as a family, so that without definite regulations and no meeting on a regular basis. Therefore the government should support and encourage the organizational development of the foundation, to have a new attitude in the administration, organize recreational activities to ensure a unity, do public relations plan and link up with travelling place in surrounding areas for developing complete potential as a source of cultural sustainable.

บทนำ

ชาติไทยเป็นชาติที่มีมรดกทางวัฒนธรรม อันแสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติหลายประการ ที่ตกทอดมาจนถึงปัจจุบัน เป็นสิ่งแสดงให้เห็นถึงศักดิ์ศรีของชาติ เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการพัฒนาจิตใจ เศรษฐกิจและสังคม อันจะเป็นผลให้เกิดความมั่นคงและพัฒนาทั้งในด้าน เศรษฐกิจสังคมและการเมืองของประเทศชาติ ฉะนั้นวัฒนธรรมจึงเป็นเรื่องที่ทุกคนในชาติ ควรให้ความร่วมมือกันทำนุบำรุงรักษาส่งเสริมและเผยแพร่ให้ดำเนินไปอย่างได้ผล และมีประสิทธิภาพเพื่อให้วัฒนธรรมของชาติได้คงอยู่สืบไปอีกนานเท่านาน

ศิลปะมวยไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมไทยและเป็นศิลปะการป้องกันตัวของชนชาติไทย ที่สืบทอดกันมาตั้งแต่สมัยบรรพบุรุษเป็นศิลปะการต่อสู้ที่มีท่วงท่าสวยงาม แต่แฝงไปด้วยอาวุธ สุดอันตรายที่สามารถสร้างความเจ็บปวดให้แก่คู่ต่อสู้ได้จากทุกสัดส่วนของร่างกาย ในอดีต

พระมหากษัตริย์ของชาวไทยหลายพระองค์ มีพระปรีชาสามารถในด้านมวยไทย โดยเป็นพื้นฐานการต่อสู้ที่นำมาปราบอริราชศัตรูมานักต่อนักและสืบทอดต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นยุคที่มวยไทยได้รับการเผยแพร่และมีชื่อเสียงโด่งดังทั่วโลกหลายๆ ประเทศให้ความสนใจ เห็นความงามในท่วงท่า ลีลาและความร้ายกาจของศิลปะแม่ไม้มวยไทย มีการเผยแพร่ศิลปะมวยไทยเป็นอย่างมากทั้งในทวีปยุโรปและทวีปเอเชีย ในขณะเดียวกันนั้นชาวต่างชาติก็เดินทางมาศึกษาศิลปะมวยไทยในประเทศไทยด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้ ศิลปะมวยไทยจึงมีความเจริญก้าวหน้าและมีพัฒนาการของท่วงท่า ลีลา วัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อที่เปลี่ยนแปลงไป จำทำให้ความเป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของศิลปะมวยไทยได้ถูกหล่อหลอมให้กลายเป็นเหมือนวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น อาทิเช่น การนำศิลปะมวยไทยมาประยุกต์ใช้ในการออกกำลังกายแอโรบิค หรือจะเป็นการนำศิลปะมวยไทยมาใช้ในการแสดงภาพยนตร์ไทยหลายๆ เรื่อง เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เชื่อว่าจะเป็นการไม่ดีแต่อย่างไร แต่ควรมองย้อนกลับไปว่าศิลปะแม่ไม้มวยไทยมีความเป็นศิลปะที่งดงาม มีท่วงท่าลีลาที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่นและชัดเจน มีวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อซึ่งควรแก่การอนุรักษ์และถ่ายทอดสู่รุ่นต่อรุ่นเป็นอย่างมาก แต่ถึงอย่างไรก็ตามศิลปะมวยไทยโดยแท้จริงก็ถูกตัดทอนคุณค่า ความงามและความสำคัญลงเรื่อยๆ หลายปัจจัยด้วยกันที่ทำให้ศิลปะมวยไทยขาดการอนุรักษ์ ส่งเสริมและสนับสนุน ได้แก่ การก้าวสู่เทคโนโลยีอันทันสมัย เศรษฐกิจที่ตกต่ำของประเทศ ปัญหาการเมืองการปกครองขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากรัฐบาลหรือแม้จะเป็นค่านิยมการรับวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยที่กล่าวมานี้ล้วนเป็นปัจจัยที่ทำให้มรดกของชาติอย่างศิลปะมวยไทยถูกมองข้ามโดนตีค่าว่าล้าสมัย ปัจจัยสำคัญและร้ายแรงมากที่กำลังเข้ามาทำลายมรดกทางวัฒนธรรมของไทยอยู่ในขณะนี้ ก็คือ ค่านิยมวัฒนธรรมตะวันตก ซึ่งจะเห็นได้จากเยาวชนของชาติได้ถูกกลืนกินและหล่อหลอมไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย เสื้อผ้า หน้าผม อาหาร ภาพยนตร์ ดนตรี ศิลปิน เป็นต้น เยาวชนไทยจึงขาดการปลูกฝังให้มีรากฐานทางวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศซึ่งดำรงความเป็นเอกลักษณ์ได้อย่างชัดเจน แต่ขาดการสนับสนุน ส่งเสริมและเผยแพร่ ทั้งจากภาครัฐและเอกชนแสดงให้เห็นถึงความไม่รู้จักในศิลปวัฒนธรรมไทย

ปัจจุบันบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญมากต่อวงการศิลปะมวยไทย คือ ดร.ยอดธง ศรีวรลักษณ์ หรืออีกชื่อหนึ่งที่รู้จักกันเป็นอย่างดี คือ ครูตั๋ย ครูยอดธง เสนานันท์ ท่านเป็นครูมวยที่มีชื่อเสียงมากทางด้านศิลปะมวยไทยทั้งในประเทศจนสู่ระดับโลก ทั่วโลกให้การยอมรับนับถือและต้องการมาเป็นลูกศิษย์ เนื่องจากครูยอดธงเป็นปรมาจารย์ครูมวยไทย เลื่องชื่อที่ไม่หวงแหนวิชาความรู้ แต่กลับผลักดันให้ศิลปะมวยไทยนั้นอยู่คู่กับสังคมไทยในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี นอกจากการรักษาศิลปะมวยไทยที่เป็นจิตวิญญาณของท่านแล้ว ท่านยังก่อตั้งมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงขึ้น ซึ่งเป็นสถานที่ที่เป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลความรู้ของศิลปะมวยไทย ให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ศิลปะแม่ไม้มวยไทยเป็นอย่างมาก สร้างและปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนเห็นคุณค่าของศิลปะมวยไทย ครูยอดธงเป็นครูมวยอีกท่านหนึ่งที่เห็นคุณค่า ให้ความสำคัญและอนุรักษ์ศิลปะมวยไทย พร้อมกับเปิดสอนศิลปะมวยไทยให้กับชาวต่างชาติอีกด้วย เนื่องจากได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ทั้งมีการเผยแพร่ศิลปะมวยไทยทั้งในและต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง มีความรู้รักในศิลปะมวยไทยอย่างแท้จริงและมุ่งมั่นที่จะให้คนไทยทุกคนนั้นหันมามองและเห็นคุณค่าของศิลปะการต่อสู้ชั้นสูงอย่างศิลปะมวยไทยซึ่งเป็นมรดกไทยมรดกโลก

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากศิลปะมวยไทยเป็นศิลปวัฒนธรรม มีความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยได้อย่างชัดเจนเป็นมรดกของโลกและผู้วิจัยยังเห็นความสำคัญของคุณค่าของครูที่เป็นผู้ให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่สนใจศิลปะมวยไทย เด็กและเยาวชน ชาวต่างชาติ ทุกเพศทุกวัย ทั้งยังมีเจตนารมณ์และจุดมุ่งหมายแน่วแน่กับการก่อตั้งมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงขึ้น เนื่องจากต้องการให้ศิลปะมวยไทยอยู่คู่กับคนไทยและประเทศไทย มีความเป็นเอกลักษณ์แบบฉบับดั้งเดิมไว้เป็นมูลนิธิตำหรับเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง เป็นสถานที่ที่เป็นทั้งบ้านและโรงเรียนเป็นองค์กรที่กลม่อเมลาจิตใจให้เด็กและเยาวชนไทยรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะศิลปะมวยไทยซึ่งเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทยเราจึงควรอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยให้คงอยู่ซึ่งศิลปะมวยไทยมีคุณค่าและคุณประโยชน์มากมายต่อคนไทยและประเทศไทย เราทุกคนจึงต้องร่วมมือช่วยกันและสร้างแรงผลักดัน ให้ศิลปะมวยไทยนั้นได้อนุรักษ์และเผยแพร่สู่รุ่นลูกรุ่นหลานสืบนานเท่านาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานศิลปะมวยไทยของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติศาสตร์มวยไทย และความเป็นมาของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์เพื่อการเผยแพร่ศิลปะมวยไทย และศักยภาพของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านบุคคลข้อมูล ผู้วิจัยทำการศึกษาปรมาจารย์ครูมวยไทย คือ ดร. ยอดธง เสนานันท์ ศึกษาอดีตนักมวยไทย คือ สามารถ พยัคฆ์อรุณ ศึกษาครูมวยไทยของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงนานาชาติ นักมวยในมูลนิธิและชาวต่างชาติที่เข้ามาศึกษามวยไทยในค่ายมวยศิษย์ยอดธง
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

- 1) ชีวประวัติและผลงานของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ (ครูต้อย ยอดธง ศรีวรราชลักษณ์)

ผู้ก่อตั้งมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง

- 2) ประวัติศาสตร์มวยไทยและการก่อตั้งค่ายมวยศิษย์ยอดธง

- 3) การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่

- 4) การเผยแพร่ศิลปะมวยไทย

- 5) การศึกษาการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ กรณีศึกษามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

3. ขอบเขตด้านสถานที่ ผู้วิจัยทำการศึกษาการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ของค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เท่านั้น

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ : กรณีศึกษามูลนิธิ ค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการนำการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เข้ามาประกอบเพื่อให้เกิดความชัดเจนในงานวิจัยและใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดในเรื่อง การกำหนดประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

สถานที่เก็บข้อมูล และแหล่งข้อมูลการศึกษา

1. พื้นที่ภาคสนาม

- 1.1. ผู้วิจัยเลือกศึกษาการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ ณ มูลนิธิ ค่ายมวยศิษย์ยอดธง บ้านเลขที่ 37/6 ม. 6 ต.หนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี 20260
- 1.2. ผู้วิจัยเลือกศึกษากีฬามวยไทย ณ เวทีมวยแพร่เท็กซ์ เทพประสิทธิ์ (พัทยาใต้)

2. แหล่งข้อมูลการศึกษา

- 2.1 หอสมุดกลางคณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2.2 หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 2.3 สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยบูรพา
- 2.4 สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ดร.ยอดธง เสนานันท์ (ครูต๋อย) ผู้บริหารมูลนิธิ ค่ายมวยศิษย์ยอดธง และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง
2. กลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ครูมวยที่สอนศิลปะมวยไทยให้กับเด็ก เยาวชนและชาวต่างชาติ ภายในมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง
  - 2.2 นักมวยที่พักอาศัยในมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง
  - 2.3 ชาวต่างชาติที่มาเรียนรู้ ฟิกชั่นศิลปะมวยไทยในมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชนิด ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างประวัติและผลงานของ ดร.ยอดธง เสนานันท์
2. แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ กรณีศึกษามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

3. แบบสัมภาษณ์แบบเจาะจงการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

การตรวจสอบข้อมูล การซ่อมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลประวัติศิลปะมวยไทย ชีวประวัติและผลงานของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติค่ายมวยศิษย์ยอดธง ความเป็นมาการจัดตั้งมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงและแนวทางการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่มาให้บุคคลข้อมูล คือ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ครูมวยไทย ในมูลนิธิฯ ลูกศิษย์ของ ดร.ยอดธง รวมถึงชาวบ้านที่อยู่บริเวณมูลนิธิฯ และอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบก่อนที่จะนำข้อมูลมาเรียบเรียงต่อไป

วิธีการจัดการกระทำกับข้อมูล

1. ข้อมูลเอกสาร งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รวบรวมทั้งเอกสาร งานวิจัย ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจากแหล่งเอกสารต่างๆ ในหัวข้อที่สัมพันธ์กับแนวทางในการวิจัย เลือกศึกษาในเรื่องแนวทางการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ ชีวประวัติและผลงานของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติการก่อตั้งค่ายมวยศิษย์ยอดธง และความเป็นมาของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงเพื่อศึกษาตามวัตถุประสงค์และมาลำดับเนื้อหาสาระนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ความสำคัญพร้อมจัดเรียงให้เป็นระเบียบและต่อเนื่อง

2. ข้อมูลสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำการนำข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์มาวิเคราะห์กับข้อมูลทางเอกสาร เพื่อศึกษาถึงความชัดเจนทางเอกสาร นำข้อมูลทั้งหมดมาลำดับเนื้อหาสาระ จัดเป็นลำดับความสำคัญเรียงขั้นตอนให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่อง

3. ข้อมูลภาคสนาม

การเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม การบันทึกภาพนิ่ง และบันทึกภาพวิดีโอ ผู้วิจัยจะนำมาอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีวิธีการในการศึกษา คือ นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าทั้งข้อมูลจากเอกสาร แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามและการสังเกต มารวบรวมลำดับความสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ชีวประวัติและผลงานของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ (ครูต๋อย ยอดธง ศรีวราลักษณ์)

ผู้ก่อตั้งมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง

2. ประวัติศาสตร์มวยไทย และการก่อตั้งค่ายมวยศิษย์ยอดธง

3. การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่

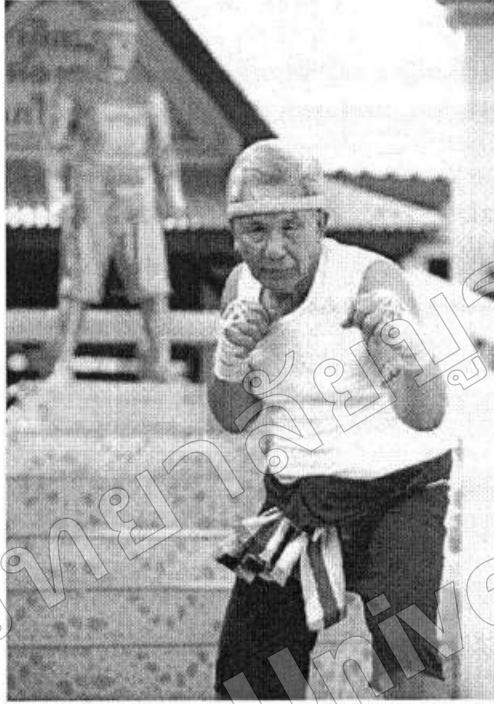
4. การเผยแพร่ศิลปะมวยไทย

5. การศึกษาการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ กรณีศึกษามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ทั้งการสอบถาม การสัมภาษณ์ การสำรวจชุมชนและการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ชีวิตประวัติและผลงานศิลปะมวยไทยของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติศาสตร์มวยไทย และความเป็นมาของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

ดร. ยอดธง เสนานันท์

จากการศึกษาการวิจัยสรุปได้ว่า ครูยอดธงมีภูมิลำเนาอยู่ที่อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เริ่มสนใจเรียนรู้ศิลปะมวยไทยตั้งแต่ยังเยาว์วัย “ครูสิทธิเดช” ถือเป็นครูมวยคนแรกในชีวิตของครู เวทีมวยที่ขึ้นชกครั้งแรก คือ งานประจำปีเขาพระบาทบางพระ ปี พ.ศ. 2496 โดยใช้นามการชกครั้งนี้ว่า “เฮอร์วัน เดชประสิทธิ์” แรงบันดาลใจที่ทำให้ครูขึ้นชกและคิดที่อยาก จะชกมวยเป็นอาชีพ คือ ครูขึ้นชกการต่อสู้เป็นชีวิตจิตใจ ครูจะชอบไปดูการแข่งขันชกมวย ในเทศกาลงานวัดต่างๆ ตั้งแต่อายุได้ 4 ขวบ ทำให้ครูปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก

แชมป์เป็นคนแรกของค่ายมวยศิษย์ยอดธง คือ ดาวธง ศิษย์ยอดธง เป็นแชมป์มวย ลุมพินี ปี พ.ศ. 2514 ผลงานอีกอย่างหนึ่งที่ครูไม่เคยลืมเลย คือ ครูต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรีมวยไทย โดยมีนายโอชาму โนกุจิ ชาวญี่ปุ่น ได้ดูถูกดูหมิ่นศิลปะมวยไทย จนครูสามารถกอบกู้ความเป็น ศิลปะมวยไทยกลับมา

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ครูยอดธงได้ผ่านปัญหาและอุปสรรค จากการก้าวสู่การเป็น นักมวย จนชีวิตหันเหกลายเป็นครูมวยที่มีชื่อเสียงระดับโลก ครูยอดธงสร้างชื่อเสียงให้กับ ท้องถิ่นและประเทศชาติมากมาย เกียรติประวัติบางส่วนที่ครูได้รับมอบหมายมีดังนี้

ปีพุทธศักราช	เกียรติประวัติของครูยอดธง เสนานันท์
2496	ชกมวยครั้งแรก ใช้ชื่อว่า "เอร่าวัน เดชประสิทธิ์"
2497	ชกเป็นมวยคู่เอกครั้งแรก ใช้ชื่อในการชกว่า "ยอดธง เสนานันท์"
2502	เปิดค่ายมวย "ศิษย์ยอดธง" และเป็นกรรมการห้ามมวยครั้งด้วยวัยเพียง 22 ปี
2505	เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมาตาพุด และเป็นกรรมการสุขาภิบาลตลาดมาตาพุด
2514	"ดาวธง ศิษย์ยอดธง" คว่ำแชมป์มวยไทยจากเวทีลุมพินีได้เป็นคนแรก เกียรติประวัติของครูยอดธง เสนานันท์
2515	กอบกู้ศักดิ์ศรีของศิลปะมวยไทย จากนายโอชาму โนกูจิ ชาวญี่ปุ่น
2524	"สามารถ พยัคฆ์อรุณ" คว่ำแชมป์มวยไทย และเป็นแชมป์เป็นโลกมวย
2535	แสดงแม่ไม้มวยไทยผ่านรายการโทรทัศน์ "ยอดมวยเอก" ของ พิษณุ นิลกลัด
2537	ฝึกเยาวชนกว่าหนึ่งร้อยคนแสดงลีลาประกอบแม่ไม้มวยไทยในงานแม่โดมเกมส์
2539	เป็นปรมาจารย์มวยไทยชั้นสูงสุด จากสมาพันธ์สมาคมมวยไทยสมัครเล่น
2551	รับพระราชทานปริญญาปรัชญาคุณูปกตภินิหารสาขาศิลปะ กีฬา และมวยไทยศึกษา จากสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ตารางแสดงเกียรติประวัติบางส่วน of ครูยอดธง เสนานันท์ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

ศิลปะมวยไทยเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับชาติไทย ในอดีตพระมหากษัตริย์ใช้ศิลปะมวยไทยในยามเมื่อมีศึกสงครามเพื่อกอบกู้เอกราช มวยไทยได้ถูกถ่ายทอดไปยังพระมหากษัตริย์ เจ้าเมือง นักรบ และผู้นำ ฯลฯ มวยไทยในสมัยนั้นจึงมีจุดมุ่งหมาย 2 อย่าง คือ 1. เพื่อสู้รบกับข้าศึก 2. เพื่อต่อสู้ป้องกันตัว วิทยาลัยมวยไทยศึกษาและแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชามวยไทยศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดีเป็นอย่างยิ่ง อย่างน้อยก็ยังมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่ยังช่วยกันเผยแพร่และอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยไว้

ค่ายมวยศิษย์ยอดธงก่อตั้งขึ้นเมื่อราวปีพุทธศักราช 2502 เมืองมาตาพุด จังหวัดระยอง ตอนนั้นครูอายุเพียง 23 ปี ครูสร้างนักมวยให้มีชื่อเสียงโด่งดังหลายคน จนทำให้ค่ายมวยศิษย์ยอดธง เป็นที่กล่าวถึงของคนในวงการมวย ค่ายมวยเริ่มมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับ ครูเริ่มมีลูกศิษย์ลูกหามากมาย จนกระทั่งค่ายมวยศิษย์ยอดธง เมืองมาตาพุด จังหวัดระยอง ได้ปิดตัวลงและมาเปิดค่ายมวยใหม่ที่ตำบลนาเกลือ เมืองพัทลุง จังหวัดชลบุรี มีนักมวยที่สร้างชื่อเสียงไว้มากมายอย่างศรีพี่น้อง คือ ก้องธรณี และสามารถ พยัคฆ์อรุณ ที่โด่งดังจนถึงขีดสูงสุด

ชื่อนักมวย	จำนวนเข็มขัดที่ได้แชมป์เป็น
ดาวทอง ศิษย์ยอดธง	1 เส้น (แชมป์เป็นครั้งแรก ปี พ.ศ. 2514)
วังแก้ว ศิษย์ยอดธง	1 เส้น
ก้องธรณี พยัคฆ์อรุณ	5 เส้น
สามารถ พยัคฆ์อรุณ	4 เส้น และแชมป์โลกมวยสากล
ศรีศิลป์ ศิษย์เนินพะยอม	2 เส้น
ซูเปอร์น้อย ศิษย์โชคชัย	1 เส้น
ฉัตรชัย ไผ่สีทอง	2 เส้น
เพชรดำ ลูกบ่อไร่	1 เส้น
หนึ่งพิชิต ศิษย์ยอดธง	1 เส้น
แสนเหลี่ยม พยัคฆ์อรุณ	1 เส้น
เดชพิทักษ์ ศิษย์ยอดธง	1 เส้น
ยอดแสนชัย ศิษย์ยอดธง	1 เส้น
ยอดดำรง สิงห์วังชา (ศิษย์ยอดธง)	2 เส้น (มวยสากล)
ยอดสนั่น 3 เคแบดเตอรี (ศิษย์ยอดธง)	2 เส้น (มวยสากล)

ตารางแสดงนักมวยที่สร้างชื่อเสียงให้กับค่ายมวยศิษย์ยอดธง

ครูยอดธง ถ่ายรูปร่วมกับ สามารถ พยัคฆ์อรุณ และก้องธรณี พยัคฆ์อรุณ
ในขณะที่เป็นแชมป์เป็นมวยไทย

ระบบการบริหารจัดการของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรงเป็นไปแบบธรรมชาติมากที่สุด เนื่องจากครูใช้การปกครองลูกศิษย์แบบพ่อปกครองลูก เด็กเยาวชนภายในมูลนิธิได้รับการเลี้ยงดูอย่างดี ครูเป็นทั้งพ่อทั้งแม่ ครูมวย เพื่อครูเป็นทุกๆ อย่างให้กับเด็กๆ เมื่อลูกศิษย์ทำผิด ครูคนนี้พร้อมจะให้ถ้อยเสมอ พร้อมกับการตักเตือนและพร่ำสอนให้เด็กทุกคนเป็นคนดี ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ลักขโมยและห่างไกลยาเสพติด ถึงลูกศิษย์บางคนจะไม่ได้อยู่ในมูลนิธิแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อต้องการได้รับความช่วยเหลือ ครูก็พร้อมที่จะยื่นมือเข้าไปช่วยและให้คำปรึกษาเสมอมา

2. การอนุรักษ์เพื่อการเผยแพร่และศักยภาพของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรง

การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรงนั้น มีจุดประสงค์เพื่อให้ศิลปะมวยไทยเป็นมรดกของไทยต่อไปจากรุ่นสู่รุ่น ดังนั้นการอนุรักษ์ไม่ใช่ว่าจะอนุรักษ์แต่กระบวนการทำท่าแม่ไม้มวยไทยเพียงอย่างเดียวแต่หมายรวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมวยไทยอีกด้วย

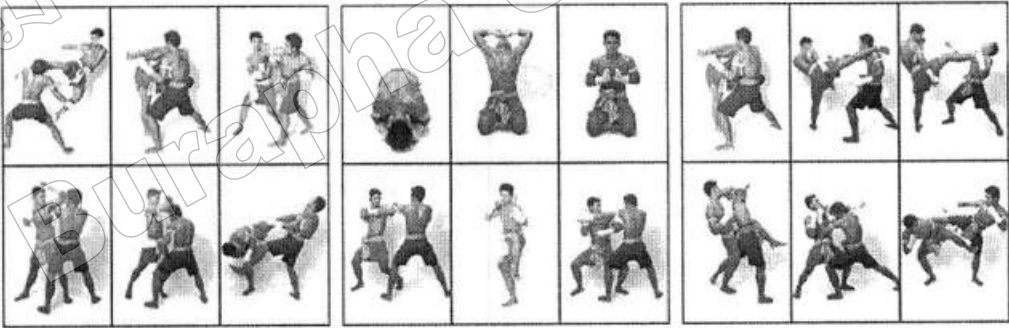
พิธีไหว้ครูมวยไทยโลก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทำพิธีครอบครูจากปรมาจารย์ครูมวยระดับประเทศทั้ง 5 ท่าน ได้แก่ ครูจรัสเดช อุทิศ, ครูยอดตรง เสนานันท์, ครูโพธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง

วัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมวยไทย ได้แก่ การขึ้นชกมวย และการยกครู ถือเป็นวัฒนธรรมที่มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรงปฏิบัติกันมากกว่า 50 ปี ซึ่งก่อให้เกิดความเชื่อมั่นต่อลูกศิษย์และครูผู้ฝึกสอน ซึ่งครูยอดตรงเองก็ปฏิบัติเช่นนี้มาตั้งแต่การเริ่มเป็นนักมวย และครูมวยที่ครูให้ความเคารพรักและถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านศิลปะมวยไทยมา มีดังนี้

ครูมวยไทยของครูยอดธง เสนานันท์	ภูมิลำเนา
ครูสิทธิเดช สมานฉันท์	เมืองพัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี
ครูสำราญ ทรแดง	อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
ครูทองใบ ยนตรกิจ	กรุงเทพมหานคร
ครูเฉลิมน้อย สกฤตศึก	กรุงเทพมหานคร
ครูสุวรรณ เสนานันท์	อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
ครูเกษม เอี่ยมภิญโญ	กรุงเทพมหานคร

ตารางแสดงครูมวยไทยของครูยอดธง เสนานันท์ จำนวนทั้งหมด 6 ท่าน

แม่ไม้มวยไทยเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ครูให้ความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการอนุรักษ์ เพราะเป็นศิลปะที่มีท่วงท่าและลีลาที่อ่อนช้อยงดงามและแฝงไปด้วยวิชาอันตรายกาจ สามารถล้มคู่ต่อสู้ได้อย่างเด็ดขาด เป็นภูมิปัญญาที่บรรพบุรุษประดิษฐ์คิดค้นทำทางต่างๆ ที่มีเสน่ห์ รูปแบบของแม่ไม้มวยไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1. กลมมวย เป็นศิลปะมวยไทยที่มีทั้งการรุกและการรับ คือ กลมมวยแก้หมัดอยู่ 29 กล กลมมวยแก้เท้า 23 กล กลมมวยแก้เข่า 3 กล กลมมวยแก้ศอก 4 กล และกลมมวยจูโจม 23 กล 2. เชิงมวย เป็นแบบแผนในการรุกและรับ คือ เชิงหมัด 15 เชิง เชิงเท้า 15 เชิง เชิงเข่า 11 เชิง และเชิงศอก 24 เชิง 3. แม่ไม้กับลูกไม้ เป็นท่าของการใช้ศิลปะมวยไทยที่สำคัญที่สุด คือมี 15 แม่ไม้ และ 15 ลูกไม้

เอกลักษณ์ความเป็นศิลปะแม่ไม้มวยไทยของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง

การอนุรักษ์อีกวิธีหนึ่งของครูยอดธง คือ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง เพื่อเป็นสถานที่จัดแสดงประวัติศาสตร์ของชาติและพระมหากษัตริย์ ที่นำศิลปะการต่อสู้มวยไทยไปใช้ทำศึกสงครามเพื่อกอบกู้เอกราช ประวัตินักมวยที่สร้างชื่อเสียงและโด่งดังทั้งในและต่างประเทศ ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง ผลงานและรูปภาพทั้งในอดีตและปัจจุบัน รวมไปถึงศาสตร์ประเพณีแห่งวงการมวยไทย

ครูยอดตรงกับลูกศิษย์ในอดีต เมื่อปี พ.ศ. 2514 - 2516

การเผยแพร่ศิลปะมวยไทยควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงคุณค่าของการเผยแพร่ศิลปะมวยไทย เพราะการเผยแพร่เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากครูไปยังลูกศิษย์ การเผยแพร่ของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรง มีวิธีการเผยแพร่หลายแบบและหลายกลุ่มคน ไม่ว่าจะเป็นการเผยแพร่ระหว่างครูกับลูกศิษย์คนต่อคน การเผยแพร่ระหว่างครูกับลูกศิษย์ที่เป็นหมู่คณะ การเผยแพร่ระหว่างครูกับลูกศิษย์ชาวต่างชาติ การเผยแพร่ออกทางโทรทัศน์ ครูยอดตรงเผยแพร่ให้กับชุมชน สังคม ประเทศเพื่อนบ้านและทั่วโลก มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย มีการแสดงศิลปะแม่ไม้มวยไทยออกสื่อและงานต่างๆ มากมาย การเผยแพร่ศิลปะมวยไทยของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรงแบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเผยแพร่ภายในมูลนิธิฯ มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรงมีบุคลากรและอุปกรณ์พร้อม โดยครูยอดตรงจะเน้นการใช้ศิลปะแม่ไม้มวยไทยมากกว่าใช้พละกำลัง และจะถ่ายทอดและมุ่งเน้นความเป็นศิลปะมากกว่าการทำธุรกิจ
2. การเผยแพร่ต่อองค์กรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยครูยอดตรงจะเป็นหัวหน้าคณะ นำทีมมาจากมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดตรงไป ร่วมกับ ครูมวยและนักมวย เพื่อถ่ายทอดความรู้ประวัติศาสตร์มวยไทย ประวัติของครูยอดตรงและผลงาน หลังจากนั้นจะเป็นภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติของศิลปะมวยไทยขั้นพื้นฐาน หมัด เท้า เข่า ศอก แสดงลีลาการไหว้ ครูมวยไทยที่มีท่วงท่าลีลาที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะจากครูมวย
3. การเผยแพร่สู่ต่างประเทศ ทั้งในทวีปเอเชียและยุโรป โดยส่วนใหญ่จะเป็นการจัดสัมมนาเกี่ยวกับมวยไทยเพื่อเป็นการสอนเทคนิคและวิธีการในการต่อสู้ โดยจะเผยแพร่เป็นหมู่คณะและจะเน้นพูดศัพท์เฉพาะของมวยไทยเป็นภาษาไทยมากกว่าพูดเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อให้ลูกศิษย์ได้เรียนรู้และเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมไทยได้อย่างชัดเจน

ลูกศิษย์ของครูยอดตรง ทั้งเด็กเยาวชนไทย ที่อาศัยอยู่ในมูลนิธิฯ และลูกศิษย์ชาวต่างชาติ

3. การศึกษาศักยภาพมูลนิธิต่างๆ มวยศิษย์ยอดธง และพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 100 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างให้เป็นผู้บริหาร นักมวย ครูมวย ชาวต่างชาติ ผู้ประกอบการค้าและประชาชนในพื้นที่ โดยใช้แบบสอบถามเมื่อจำแนกตามเพศ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 53 และมีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 30 – 49 ปี ร้อยละ 54 ลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างทางสังคมมีสถานะโสดและสมรสใกล้เคียงกัน คือ ร้อยละ 46 และ 47 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาในช่วงมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 32 อาชีพหลักคือ ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ 24 ใกล้เคียงกับรับจ้างทั่วไป และนักเรียน/นักศึกษา ที่มีอัตราส่วนเท่ากับร้อยละ 21 รายได้ต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์ดีมาก คือ มากกว่า 25,000 บาท คิดเป็นอัตราส่วนมากที่สุดคือ ร้อยละ 33 ผู้ที่ตอบแบบสอบถามที่มีบทบาทที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิต่างๆ มวยศิษย์ยอดธง ร้อยละ 34 เป็นประชาชนในพื้นที่ โดยส่วนใหญ่รับทราบข่าวสารของมูลนิธิต่างๆ มวยศิษย์ยอดธง ส่วนมากจะรู้มาจากเพื่อนและคนรู้จัก คิดเป็นร้อยละ 44

จากการสรุปค่าเฉลี่ยและระดับศักยภาพ แบ่งเป็นโดยรวมและรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยในด้านศักยภาพด้านการส่งเสริมกิจกรรมอยู่ในระดับสูงที่สุดคือ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.26 รองลงมาคือด้านด้านการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 และในด้านที่น้อยที่สุดคือด้านการพัฒนาองค์กรของมูลนิธิ มีค่าเฉลี่ย 2.75 และจากการแปลความหมาย ระดับศักยภาพรายด้านของทุกด้านมีศักยภาพอยู่ในระดับมากเท่ากัน แต่จะมีด้านการพัฒนาองค์กรของมูลนิธิ และด้านสถานที่ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนระดับศักยภาพโดยรวมจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ “กรณีศึกษามูลนิธิต่างๆ มวยศิษย์ยอดธง” เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ชีวิตประวัติและผลงานศิลปะมวยไทยของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติศาสตร์มวยไทย และความเป็นมาของมูลนิธิต่างๆ มวยศิษย์ยอดธง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี

จากผลการศึกษาการวิจัยพบว่า ดร.ยอดธง เสนานันท์ หรือครูตุ้ย ยอดธง ศรีวรลักษณ์ มีความรักและเข้าใจศิลปะมวยไทยเป็นอย่างมาก ครูยอดธงศึกษาเรียนรู้ด้วยตัวเองตั้งแต่วัยเยาว์วัย มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นนักมวยที่สร้างชื่อเสียงและสร้างรายได้ให้แก่ตนเอง ครูได้ฝึกฝนอุปสรรคและต่อสู้เพื่อศิลปะมวยไทย อีกทั้งครูยอดธงยังช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเอง เมื่อใครมีปัญหา ครูจะเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำเป็นอย่างดี ครูมียอดธงมีความสามารถในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นนักมวย ครูมวย ช่างตัดผมและผู้บริหารในระดับหมู่บ้าน อีกทั้งยังได้รับเกียรติประวัติและได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานราชการมากมาย ถือว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงานเป็นอย่างสูง ครูยอดธงเป็นสุดยอดครูมวยชื่อก้องโลกที่ลูกศิษย์ให้ความเคารพนับถือ เพราะครูยอดธงถ่ายทอดศิลปะมวยไทยโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน แต่อยากให้ศิลปะมวยไทยนั้นยังคงอยู่คู่กับคนไทยและชาติไทยต่อไป

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ที่สามารถนำไปใช้ได้ทั้งในเชิงกีฬาและการต่อสู้จริง

ศิลปะประเภทนี้มีมาแต่โบราณกาล บรรพบุรุษของชาติไทยได้ฝึกฝนอบรมสั่งสอนบุตรหลานไว้เพื่อป้องกันตัวและกอบกู้เอกราชชาติไทย แต่เดิมมาศิลปะมวยไทยที่มีชั้นเชิงสูงมักจะฝึกสอนกันในบรรดาเจ้านายชั้นผู้ใหญ่ หรือเฉพาะพระมหากษัตริย์และขุนนางฝ่ายทหารเท่านั้น ต่อมาจึงได้แพร่หลายไปถึงสามัญชนซึ่งได้รับการถ่ายทอดวิทยาการจากบรรดา อาจารย์ซึ่งเดิมเป็นขุนพลหรือยอดนักรบมาแล้ว และได้แพร่หลายให้คงอยู่ตราบนานเท่าทุกวันนี้

ค่ายมวยศิษย์ยอดธง ตั้งอยู่เลขที่ 36/7 หมู่ 6 ตำบลหนองปรือ อ.บางละมุง จ.ชลบุรี โดยปัจจุบัน ครูยอดธง เสนานันท์ ได้จัดตั้งมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงนานาชาติ เพื่อรับเลี้ยงเด็กนักเรียน อายุตั้งแต่ 8 ขวบ เอามาฝึกมวยและเรียนหนังสือ กินและพักอาศัยอยู่ในค่ายมวย ใครอยากจะเป็นครูมวยก็จะฝึกให้ และปัจจุบันมีพ่อแม่ผู้ปกครองที่แบกรับภาระทางครอบครัวไม่ไหว ส่งลูกมาอยู่กับครูยอดธง เพื่อเรียนหนังสือและเรียนวิชาศิลปะมวยไทย ในมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงกว่า 10 ชีวิต สำหรับประชาชนในพื้นที่ อ.บางละมุง เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และในพื้นที่ใกล้เคียง ต่างยอมรับ และชื่นชมครูยอดธง

2. การอนุรักษ์เพื่อการเผยแพร่ และศักยภาพของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง

ศิลปะมวยไทยมีวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อ ไม่ว่าจะเป็นการครอบครู การไหว้ครู ซึ่งถือเป็นขนบธรรมเนียมที่นักมวยทุกคนปฏิบัติสืบทอดกันมาอันเป็นเวลายาวนาน มีวัตถุประสงค์เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของครูมวยไทย อนุรักษ์และเผยแพร่พิธีไหว้ครูอันเป็นเอกลักษณ์ของศิลปะมวยไทยและมรดกของชาติไทย เพื่อจะปลูกฝังค่านิยมและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมอันดีงามของไทยและเพื่อสืบทอดเจตนารมณ์ของครูมวยไทยเพื่อเผยแพร่สู่นานาชาติ ซึ่งศิลปะมวยไทยนับเป็นกีฬาและศิลปะการต่อสู้ประจําชาติไทยที่มีเอกลักษณ์ และเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ

มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงเป็นมูลนิธิหนึ่ง ที่ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ที่เข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย เนื่องจากปัจจุบันมวยไทยจึงเป็นศิลปะการต่อสู้ที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก ทำให้คนไทยและชาวต่างชาติหันมาเปิดโรงเรียนสอนมวยไทยเป็นจำนวนมาก แต่มีนักมวยชาวต่างชาติเก่งๆ แง้งเกิดขึ้นมามากมาย ในขณะเดียวกันคนไทยจำนวนหนึ่งก็วิตกกังวลว่าสักวันศิลปะมวยไทยจะถูกชาวต่างชาติถ่ายทอดและเผยแพร่ ทำให้ศิลปะมวยไทยผิดเพี้ยนไปจากเดิม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยรวม พบว่าศักยภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากเด็กเยาวชน นักมวย ครูมวย ผู้ประกอบการค้าและประชาชนในพื้นที่ มีความพึงพอใจมากที่จะร่วมกันส่งเสริมอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะมวยไทย พร้อมทั้งยังเห็นคุณค่าให้ความสำคัญความรักและหวงแหนศิลปะมวยไทย เพื่อให้มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงเป็นแหล่งศูนย์การเรียนรู้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรค่าต่อการอนุรักษ์ และมีศักยภาพเป็นอย่างมากที่จะเป็นแหล่งการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมในเชิงท่องเที่ยวได้ จัดทำแผนประชาสัมพันธ์ เพื่อกระตุ้นให้คนไทยและชาวต่างชาติได้เข้ามาเรียนรู้ศิลปะมวยไทย และสามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่อีกด้วย

จากการอ้างอิงแผนการพัฒนาเมืองพัทยา พื้นที่เชื่อมโยง โดยนำผลการวิเคราะห์ที่จัดทำโดยเมืองพัทยา มาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมด้วยเทคนิค SWOT Analysis เพื่อกำหนดตำแหน่งและยุทธศาสตร์ในการวางแผน เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี และการวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลวังดาล ทำให้สามารถกำหนดทิศทางการ ศึกษา

ศักยภาพและวิเคราะห์ SWOT ของการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ กรณีศึกษา "มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง" เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ได้ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strengths) มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธงอยู่ในเขตเมืองพัทยา ซึ่งถือว่าเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากทั้งในและต่างประเทศ สามารถสร้างรายได้ให้แก่เมืองพัทยาได้เป็นจำนวนมาก
2. จุดอ่อน (Weaknesses) ขาดการพัฒนาสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกมีสภาพที่เสื่อมโทรมลง เช่น ด้านเครื่องอุปโภคบริโภคและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ภายใน เป็นต้น ต้องปรับวิสัยทัศน์ให้กับเป็นสถานที่ที่รองรับชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก
3. โอกาส (Opportunities) เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแห่งใหม่ของเมืองพัทยา มีการทำแผนที่เชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอื่นๆ มีการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์มวยไทยแห่งชาติขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ด้านศิลปะมวยไทยทุกแขนงเพื่อให้เด็ก นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปและชาวต่างชาติ ได้เข้ามาศึกษาหาความรู้และยังเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย
4. ภัยคุกคาม (Threats) การเพิ่มจำนวนของค่ายมวยในเมืองพัทยา ทำให้ชาวต่างชาติมีทางเลือกหลายทางและค่ายมวยส่วนใหญ่เน้นการทำธุรกิจที่หวังรายได้ มากกว่าการร่วมมือช่วยกันอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะมวยไทยอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ กรณีศึกษา "มูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดธง" เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี มีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาโดยแบ่งเป็นด้านต่างๆ ได้ดังนี้

ด้านการบริหารจัดการมูลนิธิฯ เพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่

1. ควรมีการจัดประชุมระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในมูลนิธิฯ เป็นประจำทุกเดือน เพื่อให้เกิดวิสัยทัศน์ใหม่ๆ ในการพัฒนามูลนิธิฯ
2. จัดกิจกรรมศิลปะมวยไทยภายในมูลนิธิฯ เป็นประจำ ให้ความรู้แก่เด็กเยาวชน และประชาชนในพื้นที่เพื่อให้เด็กเยาวชนและประชาชนในพื้นที่เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการร่วมมือช่วยกันส่งเสริม อนุรักษ์และเผยแพร่
3. ให้ทางโรงเรียนเปิดหลักสูตรศิลปะมวยไทย ให้ความรู้และมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง เพื่อเด็กเยาวชนจะได้เกิดความรัก จิตสำนึกและเคยชินมากยิ่งขึ้น
4. ควรจัดให้ประชาชนในพื้นที่ ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการอนุรักษ์และเผยแพร่ศิลปะมวยไทย โดยการจัดให้มีประชาชนในพื้นที่ซึ่งมีหลากหลายอาชีพได้เข้ามาช่วยเหลือมูลนิธิฯ ในการให้ความรู้และรณรงค์สืบสานศิลปะมวยไทยให้มากยิ่งขึ้น
5. ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเยาวชนที่มีความสนใจศิลปะมวยไทย ได้เรียนรู้ศึกษาอย่างถูกต้อง
6. ควรสำรวจความพึงพอใจการบริหารจัดการมูลนิธิฯ และการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทย เพื่อเผยแพร่จากครูมวยกับลูกศิษย์และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักฐานที่ชัดเจนในการนำมาพัฒนาต่อไป

7. ควรจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในมูลนิธิให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ เช่น จัดแสดงภาพถ่ายมวยศิษย์ยอดเยี่ยมในอดีต ประวัติศาสตร์มวยไทย ภาพการเรียนการสอนมวยไทยในอดีต เป็นต้น
8. มูลนิธิฯ ควรมีการจัดทำข้อมูลเอกสาร ข้อมูลพื้นฐานของมูลนิธิ เพื่อให้แก่นักเรียน นักศึกษาที่สนใจ นำเอกสารหรือข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้ไปทำให้เกิดประโยชน์ต่อไป
9. มูลนิธิฯ จัดทำสื่อการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วีดิทัศน์ สื่อ มัลติมีเดีย เป็นต้น เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ขั้นพื้นฐานศิลปะมวยไทย ให้เด็กเยาวชนเข้าใจได้ง่าย
10. ภาครัฐและเอกชนควรมีส่วนช่วยสนับสนุนและส่งเสริม เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศไทย มีศิลปะมวยไทยที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยสืบเนื่องต่อไป

ด้านการพัฒนามูลนิธิฯ เพื่อเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมเชิงท่องเที่ยว

1. จัดการแสดงศิลปะมวยไทย ได้แก่ การแสดงลีลาแม่ไม้มวยไทย การฝึกซ้อมมวยไทย และมวยโบราณ เป็นต้น เพื่อเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม
2. ควรมีการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้แก่นักท่องเที่ยวได้ทราบข้อมูลโดยคร่าวๆ ของการแสดงศิลปะมวยไทยในแต่ละรอบ
3. ผู้ประกอบการนำเที่ยว ควรมีการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้อื่นๆ ทั้งภายในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง เช่น อุทยานหินล้านปีและฟาร์มจระเข้พัทยา เมืองจำลอง ตลาดน้ำสีภาค โรงงุ่น สวนนกนุช พิพิธภัณฑ์ขวด เป็นต้น
4. ควรเพิ่มรูปแบบการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยแบบโฮมสเตย์ เพื่อนักท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้ การดำเนินชีวิตของนักมวยไทยในมูลนิธิฯ ได้ศึกษาชีวิตประจำวันของนักมวย ได้รับประทานอาหารประจำมูลนิธิฯ การฝึกซ้อมและการออกกำลังกายในแต่ละเวลา ทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินชีวิตของนักมวยได้เป็นอย่างดี
5. จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ไปรษณีย์ ไปรษณีย์การ์ด แผ่นพับ โทรทัศน์ช่องท้องถิ่น โดยเฉพาะสื่อจากอินเทอร์เน็ต เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้ความสนใจเป็นอย่างมาก
6. จัดสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อเป็นสถานที่การเรียนรู้ของเด็กเยาวชน ประชาชนในพื้นที่และชาวต่างชาติ เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในมูลนิธิและกระจายรายได้สู่ผู้ประกอบการค้าในพื้นที่อีกด้วย

หัวข้อวิจัยต่อไป

การศึกษาการอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยเพื่อการเผยแพร่ กรณีศึกษามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดเยี่ยม เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เป็นการศึกษาวิจัยที่มุ่งเน้นโดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานศิลปะมวยไทยของ ดร.ยอดธง เสนานันท์ ประวัติศาสตร์มวยไทย และความเป็นมาของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดเยี่ยม เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี 2. เพื่อศึกษาการอนุรักษ์เพื่อการเผยแพร่ศิลปะมวยไทย และศักยภาพของมูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดเยี่ยมเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรู้ถึงแนวทางการพัฒนามูลนิธิค่ายมวยศิษย์ยอดเยี่ยม โดยมีโครงการการจัดสร้างพิพิธภัณฑ์ศิลปะมวยไทยขึ้น เพื่อเป็นแหล่งรวบรวมประวัติศาสตร์ชาติไทย การกอบกู้เอกราชของพระมหากษัตริย์ไทย โดยใช้ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว ครูมวยไทยและนักมวยไทยที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย

ศาสตร์และประเพณีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับศิลปะมวยไทย ฯลฯ นำมารวบรวมเพื่อเป็นแหล่ง
ศึกษาหาความรู้เรื่องมวยไทยให้กับนักเรียนนักศึกษา ประชาชนทั่วไปและชาวต่างชาติ พร้อมกับ
พัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมแห่งใหม่ของเมืองพัทยาอีกด้วย

การศึกษาพิพิธภัณฑมวยไทย เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จะเป็นงานวิจัยขั้นต่อไปที่ควร
ได้รับการสนับสนุนให้ทำการศึกษาวิจัย เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดจากงานวิจัยข้างต้น รวมทั้ง
ยังเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริมและเผยแพร่ศิลปะมวยไทย ให้เป็นที่ประจักษ์แก่คนไทยและชาว
ต่างชาติอีกด้วย

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University